

Tentoonstelling Schilderijen over Palestina in Het Steiger



Vanaf dinsdag 22 augustus 2017 tot woensdag 28 september 2017 stelt Mieke Krediet in de kloostergang van Het Steiger schilderijen ten toon over Palestina.

In mei 2010 heeft zij als lid van een groep van 22 personen uit de Arkgemeente in Schiedam en uit de Pauluskerk in Rotterdam een reis ondernomen naar Israël en Palestina. Deze reis was destijds georganiseerd door de PAIS-werkgroep Rotterdam-Rijnmond. Er is een beweging op gang gekomen *Come and See*, dat wil zeggen pelgrimeren en reizen naar het Heilige Land, waarbij van christelijke pelgrims wordt gevraagd zich veelzijdiger te oriënteren en ook kennis te maken met het leven en de omstandigheden van Palestijnse christenen. De 22 personen die een pelgrimsreis naar Israël hebben ondernomen, publiceerden hun ervaringen in een brochure *Kom en Zie*. Mieke Krediet heeft haar indrukken verwerkt in een aantal schilderijen, die de leefsituatie van de Palestijnen in beeld brengen. Deze reizende tentoonstelling heeft de PKN-kerken de Bergsingelkerk en BM4 al aangedaan.

De situatie van 2010 is sindsdien niet verbeterd. Onteigeningen van Palestijnse landpercelen en

huizen komen nog steeds voor. Tegen internationale afspraken binnen de Verenigde Naties in vestigen zich nog steeds Israëlische kolonisten in Palestijnse gebieden. Over en weer vinden er aanslagen plaats en wordt het dagelijkse leven in beide gebieden getekend door vrees voor beschietingen.

Palestina: een gevoelig onderwerp

Door de al maar oplopende spanningen, als gevolg van jarenlange conflicten, is Palestina geen onomstreden onderwerp. Dat is niet geheel nieuw. Eeuwenlang waren Jeruzalem en omgeving het strijdtoneel van oorlogen, verwoestingen en afgedwongen claims.¹ Strijdende partijen van diverse afkomst hebben aldoor hun eigen inkleuring er op nagehouden en het recht op bezit van het Palestijnse land en Jeruzalem als onaanvechtbaar en onomstreden beschouwd. Ook heden ten dage is Palestina een explosieve brandhaard voor telkens opblaiende conflicten, die haast uitzichtloos lijken. Vrede tussen Israëli's en Palestijnen is ver te zoeken: laat staan van in rust en vrede naast elkaar leven. De scheidsmuren zijn letterlijk van beton. Over de complexiteit van het Israël-Palestina vraagstuk hield de voormalige fractievoorzitter van het CDA en ex-minister van Sociale Zaken in het Kabinet Lubbers III, Bert de Vries, die ook nog lid is van de Nederlandse Gereformeerde Kerken op 12 januari 2012 een voordracht.² Hij brak

¹ Simon Sebag Montefiore, Jeruzalem. De biografie, Amsterdam 2011.

² Bert de Vries, Israël en de Palestijnen. Recht of plicht op nader nader inzicht? Den Haag 2012 Samen met Dries van Agt zit hij in het Rights Forum

toen een lans voor het recht van de Palestijnen, dat met de voeten wordt getreden door Israël. Heel opmerkelijk.

Maar zijn pleidooi voor de rechten van de Palestijnen had een voorland. De Dominicaan en bijbelgeleerde Lucas Grollenberg, die jarenlang in Israël heeft gestudeerd, gewoond en gewerkt aan de École Biblique in Jeruzalem, bracht in 1970 al een boek uit, waarin hij Israël het recht ontzegde om op bijbelse gronden het land van de Palestijnen in bezit te nemen.³ Van de kant van de joodse gemeenschappen is deze positiebepaling nog steeds omstreden, zoals in de EO-uitzending van Marcel Prins op zondag 25 juni 2017, onder de titel *Daarom ben ik hier; een Joodse filmmaker en de kwestie Israël* bleek. Israël is voor veel joden nog steeds het Beloofde Land; (Hebreeuws: הארץ המובטחת, *Ha'Aratz HaMuvtachat*) een religieuze term die is ontleend aan de traditie in de Hebreeuwse Bijbel waar God aan Abraham beloofde dat zijn nakomelingen het land Kanaän zouden bezitten. Deze belofte werd door God bevestigd aan diens zoon Isaak en vervolgens aan diens kleinzoon Jakob. Volgens de Hebreeuwse Bijbel verbleven de Israëlieten enige honderden jaren na Abraham in Egypte waar ze na verloop van tijd door de toenmalige farao werden onderdrukt, waarop de uittocht uit Egypte volgde, het vertrek uit Egypte op weg naar dit "land van belofte". Na veertig jaar rondgezworven te hebben in de Sinaïwoestijn vielen ze Kanaän binnen. In de loop der eeuwen veroverden ze een groot deel van dit land op de daar wonende volken. Deze verovering werd geïnterpreteerd als de vervulling van Gods belofte. Het in de Bijbel beschreven "Beloofde Land" valt grotendeels samen met het grondgebied van de huidige staat Israël plus de Gazastrook, de Westelijke Jordaanoever, de Golanhoogten en aangrenzende delen van Syrië en Jordanië. Gebaseerd op deze bijbelse beschrijving claimt het Zionisme dit gebied als zijn "land".

Andere gelovigen, christenen, joden (ook orthodoxe), theologen en filosofen, interpreteren dit Bijbelse "land van belofte" als metafoor voor elke woonplek of leefsituatie waar een mens zich thuis voelt, in vrede woont, kan leven en zich kan ontplooiën.⁴ De Joodse filosofen Martin Buber en Hannah Arendt waren geen voorstander van de staat Israël.

Het Kairos Document

In 2009 publiceerde een groep christelijke kerkleiders uit Palestina het Kairos Document, een oproep aan anderen, onder wie ook christenen, om aan de Palestijnse zaak aandacht te geven.⁵ Dit document werd in het Nederlands vertaald en officieel aan de Raad van Kerken in Nederland op 22 december 2009 in de Domkerk aan de Nederlandse kerkleiders aangeboden.⁶ De Raad van Kerken in Nederland steunde in een verklaring "het beroep op Israël om het onrecht te beëindigen en partner te worden in het proces van vrede. "Tegen deze achtergrond", aldus de Raad van Kerken, "menen we dat naast de erkenning van het bestaansrecht van Israël er tevens plaats dient te zijn voor een levensvatbare Palestijnse staat, zoals bepleit in uitspraken van de Wereldraad van Kerken en van het Vaticaan. In het Midden-Oosten is sprake van twee volkeren die uitermate moeizaam naar een politieke en economische balans zoeken. Alle partijen hebben recht om in vrijheid te leven in dit uitermate gespannen zenuwcentrum van de wereld".

Naar aanleiding van dit document overhandigden op 18 februari 2010 de voorzitter en de scriba (secretaris) van de Protestantse Kerken in Nederland een brief aan de ambassadeur van

³ Lucas H. Grollenberg, Voor een Israël zonder grenzen. Bijbels geloof en politieke keuze, Bilthoven 1970

⁴ Wikipedia

⁵ A moment of truth. A word of faith, hope and love from the heart of Palestinian suffering, Bethlehem 11 december 2009

⁶ Een Palestijns Kairos Initiatief, Uur van de waarheid. Een woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse lijden, Utrecht 2009

Israël, waarin aandacht gevraagd werd voor 'het lot van het Palestijnse volk'. Deze brief riep felle reacties op, zowel in de eigen kerk als aan joodse zijde.

Enigszins verscholen in de zomervakantie van 2010 publiceerde de Nederlandse Bisschoppenconferentie een officiële reactie op het Kairos-document. De bisschoppen wilden de intentie van deze noodkreet van de Palestijnse christenen "heel serieus" nemen, maar reageerden verder heel voorzichtig, vanwege het "spanningsveld tussen enerzijds verbondenheid met de Palestijnse christenen in het Heilig Land en anderzijds de band met het Joodse volk".

De bisschoppen pleitten voor een tweestaten-oplossing, en wijzen daarom een vergelijking met het vroegere Kairos-document uit Zuid-Afrika af, want "daar ging het om vreedzaam samenleven in één ongedeelde staat, bij Israël en de Palestijnse gebieden om vreedzame co-existentie van twee staten."

Helaas miskende de bisschoppenconferentie daarmee het feit, dat de Palestijnen zowel binnen de staat Israël (ook als ze staatsburgers zijn) als in de bezette gebieden ernstig gediscrimineerd worden, en de vergelijking met Zuid-Afrika wel degelijk opgaat (zoals bijv. bisschop Desmond Tutu uitdrukkelijk bevestigde).

De bisschoppen drongen er ook op aan dat Israël de kolonisatie van de Palestijnse gebieden stopt en ongedaan maakt, en er - overeenkomstig geldende regels voor het handelsverkeer - geen economisch profijt van wordt getrokken. Maar economische sancties tegen Israël, waar in het Kairos-document zo dringend om werd gevraagd, wezen de bisschoppen af. Kortom, de bisschoppen hadden goede wensen voor de Palestijnen, maar waren niet bereid op te roepen tot het uitoefenen van meer druk op Israël om een eind te maken aan de bezetting.

Toch blijkt de noodzaak nog steeds aanwezig. De Civiele Administratie (het militair gezag) heeft volgens haar illegale zonnepanelen in beslaggenomen in een dorp op de bezette Westelijke Jordaanoever, waarna het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Nederland erop aangedrongen heeft, dat deze goederen zouden worden terug gegeven.⁷ Dat hulpproject is destijds met € 500.000,-- gefinancierd door de Nederlandse overheid.

De tentoonstelling

De schilderijen van Mieke Krediet worden vanaf dinsdag 22 augustus 2017 tot woensdag 28 september 2017 ten toon gesteld in de kloostergang van Het Steiger.

Openingstijden: zondag van 10.00 uur tot 13.00 uur; dinsdag van 12.00 uur tot 17.00 uur; woensdag, donderdag en zaterdag van 12.00 uur tot 14.00 uur.

Locatie: De Kloostergang, Citykerk Het Steiger, ingang 1^o Nieuwstraathof 2 Rotterdam. Op dinsdagen zijn de deuren van de hoofdingang aan het Hang 18 geopend.

Projectgroep Kunst in Het Steiger

Olga Rozendaal, Ineke Vlek, Marian Wierema en Anton Hendriks

⁷ Theo Koelé, Israël breekt zonnecentrale in Palestijns gebied af, Volkskrant 1 juli 2017